

มหาเถรสมาคมกับการยอมรับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์
ในการปฏิรูปการปกครองคณะสงฆ์

นายพรศักดิ์ ฐนพัฒนพงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมพัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-331-570-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE ACCEPTANCE OF MAHA THERA SAMAGOM COUNCIL FOR
PRIESTS' PARTICIPATION IN ADMINISTRATIVE REFORMATION**

Mr. Phornsak Thanapattanapongs

**A Thesis Submitted in Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Development Communication**

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-331-570-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

มหาเศรษฐศาสตร์กับการยอมรับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ใน
การปฏิรูปการปกครองคณะสงฆ์

โดย

นายพรศักดิ์ รัตนพัฒน์พงศ์

ภาควิชา

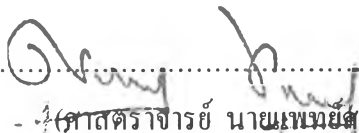
การประชาสัมพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา

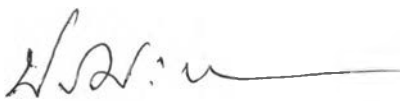
รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวดี บุญถื่อ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม(ถ้ามี)

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
- (ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประมวศ สตะเวทิน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวดี บุญถื่อ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ)

พรศักดิ์ ธนพัฒน์พงศ์ : มหาเถรสมาคมกับการยอมรับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการปฏิรูปการปกครองคณะสงฆ์ (THE ACCEPTANCE OF MAHA THERA SAMAGOM COUNCIL FOR PRIESTS' PARTICIPATION IN ADMINISTRATIVE REFORMATION) อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร. ธนวดี บุญถิ้อ .

266 หน้า . ISBN 974-331-571-5

ปัญหาการบริหารปกครองคณะสงฆ์ที่ไม่สามารถจัดการกับการทำผิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดกระแสการเรียกร้องเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์โดยยอมรับการมีส่วนร่วมทางการปกครองของพระสงฆ์ระดับต่างๆ มากขึ้น ท่ามกลางกระแสของการเรียกร้องเหล่านั้น ก็เกิดปรากฏการณ์การบิดเบือนข่าวสารทั้งจากของสื่อมวลชน และจากภายในองค์กรสงฆ์ งานวิจัยชิ้นนี้ มีวัตถุประสงค์ในศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการมหาเถรสมาคม รูปแบบ วิธีการ หรือแนวทางการยอมรับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการปฏิรูปการปกครองคณะสงฆ์ เพื่อให้คณะสงฆ์พัฒนารูปแบบการบริหารที่เหมาะสมขึ้น ในฐานะที่มหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดของการปกครองคณะสงฆ์ไทย และยังศึกษาวิธีการแก้ไขปัญหาการบิดเบือนข่าวสารของมหาเถรสมาคมว่าดำเนินการในรูปแบบใด หรือมีแนวทางอย่างไรเพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารปกครองคณะสงฆ์ในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า

- 1.มหาเถรสมาคมยังไม่มีรูปแบบ แนวทาง วิธีการ หรือแนวทางในการยอมรับการมีส่วนร่วมของ พระสงฆ์ในการปฏิรูปการปกครองคณะสงฆ์
- 2.มหาเถรสมาคมยังไม่มีรูปแบบ แนวทาง วิธีการ หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบิดเบือนข่าวสารที่เกิดขึ้นอย่างเฉาะเจาะจง ไม่ว่าจะ เป็นจากสื่อมวลชน หรือจากการสื่อสารภายในองค์กรคณะสงฆ์

นอกจากนี้ ยังพบว่าปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการยอมรับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์คือโครงสร้างองค์กร แบบแผนทางวัฒนธรรม และรูปแบบการดำเนินงานของพระเถระชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งเห็นว่า ยังไม่ถึงเวลาที่จะมีการเปลี่ยนแปลง และการปฏิรูปการปกครองก็ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญในการเผยแผ่พระธรรม สำหรับประเด็นของการบิดเบือนข่าวสารนั้น มีข้อน่าสังเกตเพิ่มเติมว่า มหาเถรสมาคมยังไม่มี ความเข้าใจ และยังไม่เห็นประโยชน์ของการสื่อสารมวลชน ในขณะที่เดียวกันแม้จะยอมรับว่าการสื่อสารในองค์กรมีความสำคัญ แต่ก็ยังไม่มีรูปแบบ วิธีการ หรือแนวทางในการปรับปรุงการสื่อสารในคณะสงฆ์ ในมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาควิชา
สาขาวิชา
ปีการศึกษา

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

4085093528: MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION
KEY WORD:

MAHA THERA SAMAGOM / NEWS DISTORTION / PRIESTS' PARTICIPATION /
REFORMATION

PHORNSAK THANAPATTANAPONGS : THE ACCEPTANCE OF MAHA THERA
SAMAGOM COUNCIL FOR PRIESTS' PARTICIPATION IN ADMINISTRATIVE
REFORMATION. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. THANAWADEE BOONLUE,
Ph.D. 266 pp. ISBN 974-331-571-5

The problem Maha Thera Samagom, the supreme priest authority is encountering is that the supreme is unable to manage the priests who violate the articles of the dharma principle effectively. From the events presents through mass media resulted in the demand among the buddhists for priest administrative reform. It is requests Maha Thera Samagom accept priests' participation in the process of administrative reform. During the current of claim, there appeared the information distortion presented in mass media and within priest organization. The purpose of this thesis is to investigate the opinion of key informants of Maha Thera Samagom Council, dealing the form, procedures and the tendency of acceptance of priests' participation in administration reform in order to modify the appropriation of priest administration. Further more, the study also examined news distortion and tactics to handle the news distortion.

The results of are as follow:

1. Maha Thera Samagom Council has no form, procedure or guideline in acceptance of priests' participation in the Council.
2. Maha Thera Samagom Council has no certain means and tactics to manage news distortion, not only in mass communication channels but also internal priests' organization itself.

Moreover, it was found that the important problems and major obstacles to accept Maha Thera Samagom Council is its organization structure, cultural pattern and execution of the administration body. The senior priests administrative still conform to the traditional form. According to the senior priests the reform. was not major target to propagate virtue of the dharma. For news distortion, there is some remark that Maha thera Samagom still did not perceive the advantage of information presented in mass communication. In the mean time, they had no pattern, procedure or guideline to make improve the communication within priest organization.

ภาควิชา.....

สาขาวิชา.....

ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิติศ..... Phornsak Thanapattanapongs

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... Thanawadee Boonlue

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์หัวข้อเรื่อง "มหาเถรสมาคมกับการยอมรับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการปฏิรูปการปกครองคณะสงฆ์" ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีก็เนื่องจากความช่วยเหลือจากพระเถระชั้นผู้ใหญ่หลายท่าน ในการให้ข้อมูลสำคัญเพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าวิจัย นอกจากนี้แล้ว ยังได้รับความกรุณาจากพระสังฆาธิการเจ้าคณะปกครองอีกหลายรูปที่ได้ช่วยแปลความ ตลอดจนบอกเล่าเกร็ดทางประวัติศาสตร์ในวงการสงฆ์ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ ประสบการณ์ชีวิตอย่างมาก ในการวิจัย ยิ่งไปกว่านั้นบรรดาพี่น้อง และเพื่อนๆ สื่อมวลชน ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ก็ได้ช่วยกันระดมความคิดเห็น และสืบหาข้อมูลด้านข่าวสาร ตลอดจนเอกสารสำคัญ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ช่วยผลักดันให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงไปได้

ผู้ที่จะไม่อาจจะละเลยได้ในการที่จะกล่าวขอบคุณอย่างสูงก็คือ รศ.ดร.ปรมะ สตะเวทิน ซึ่งได้เป็นผู้ตรวจทานและอ่านงานวิจัย รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการปรับปรุงเนื้อหาวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้แล้วยังมี รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ ผู้ซึ่งเป็นผู้จุดประกายแนวความคิดที่เกี่ยวกับการสื่อสารทางวัฒนธรรม เป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความมั่นใจในการวิจัยนี้ประการหนึ่ง และยังเป็นผู้ที่ให้ข้อคิดในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นอีกประการหนึ่งด้วย

บุคคลที่ถือว่าเป็นผู้มีพระคุณอย่างสูงในการชักนำเข้าสู่การศึกษานิเทศศาสตรมหาบัณฑิตก็คือ รศ.ดร. ธนวดี บุญลือ ซึ่งท่านผู้นี้ นอกจากจะเป็นอาจารย์ทางด้านนิเทศศาสตร์คนแรกในชีวิตของผู้วิจัยแล้ว ยังเป็นผู้ให้การฝึกอบรมและเปิดโลกทัศน์ด้านนิเทศศาสตร์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นอีกด้วย ทั้งเป็นผู้ที่ได้ใช้เวลา และความเพียรพยายามในการตรวจทาน และให้แนวความคิดในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์

อีกผู้หนึ่งซึ่งถือว่ามีส่วนช่วยให้ผู้วิจัยมีแรงบันดาลใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จลุล่วงก็คือ คุณสุปรีชา กริชสุนทร (และภรรยา) ซึ่งนอกเหนือจากความเป็นเพื่อนแท้ที่มีต่อกันมานานแล้ว ยังเป็นผู้ให้กำลังใจและช่วยเหลือในการจัดทำข้อมูล

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบคุณในกำลังใจของคุณผกาภาส (เจริญจิตต์) ธนพัฒน์พงศ์ ซึ่งเป็นคู่ชีวิตที่ให้กำลังใจตลอดระยะเวลาการศึกษาเล่าเรียน และช่วยเหลือในด้านการสืบค้นข้อมูล รวมทั้งช่วยจัดทำรูปเล่มให้เสร็จลุล่วงลงไปได้

พรศักดิ์ ธนพัฒน์พงศ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	12
ปัญหาสำหรับการวิจัย.....	12
ขอบเขตของการวิจัย.....	13
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	14
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	15
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	16
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	18
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
แนวคิดด้านการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา.....	22
แนวทางในการนำการมีส่วนร่วมไปใช้ในการปฏิบัติ.....	24
ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา.....	26
แนวคิดด้านสื่อประชาธิปไตย.....	28
การพิจารณาถึงจุดอ่อนและจุดแข็ง.....	29
การพิจารณาถึงแนวทางที่สร้างสรรค์.....	31
ยุทธศาสตร์การใช้สื่อประชาธิปไตย.....	33
แนวคิดตามทฤษฎีไซเบอร์เนติกส์.....	34
หลักการทั่วไปของไซเบอร์เนติกส์.....	34
การบิดเบือนข่าวสาร.....	35
ปฏิกริยาตอบกลับ.....	37
การวิเคราะห์แบบไซเบอร์เนติกส์ ขององค์กรทางสังคมที่ซับซ้อน.....	38

แนวคิดเรื่องการสื่อสารในองค์กร.....	42
ความสำคัญของการสื่อสารต่อองค์กร.....	42
การสื่อสารกับกิจการภายในองค์กร.....	43
แนวทางการพิจารณาการสื่อสารภายในองค์กร.....	45
ระดับของการติดต่อสื่อสารในองค์กร.....	47
การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลภายในองค์กร.....	50
ผลของการสื่อสารที่เป็นทางการรองลงมา	
กับความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน.....	50
การแก้ไขปัญหาการบิดเบือนข่าวสารในองค์กร.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดด้านการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดด้านสื่อประชานิยม.....	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีไซเบอร์เนติกส์.....	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในองค์กร.....	61
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	65
การดำเนินการวิจัย.....	65
การกำหนดคสนาม.....	65
ประชากร.....	66
กลุ่มตัวอย่าง.....	66
กลุ่มเพื่อใช้ในการตรวจสอบการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม.....	68
กรอบแนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม.....	69
การรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการอื่น.....	78
การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล.....	78

บทที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล.....	79
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับมหาเศรษฐศาสตร์.....	79
แนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
หมวดการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา.....	91
หมวดสื่อประชาธิปไตย.....	108
หมวดไซเบอร์เนติกส์.....	121
หมวดทฤษฎีการสื่อสารในองค์กร.....	170
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	199
สรุป.....	199
ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการวิจัย.....	216
อภิปรายผล.....	218
ข้อเสนอแนะ.....	256
รายการอ้างอิง.....	263
ประวัติผู้วิจัย.....	266